

2009-09-18

Till socialdepartementet
103 33 Stockholm

Förändringar i Lex Sarah-bestämmelserna m.m.

FSS yttrande över förslag till förändringar i Lex Sarah-bestämmelserna DS 2009:33
Förslaget innebär att Lex Sarah-bestämmelsen delas upp i bestämmelser som reglerar personalens vakande- och rapporteringsskyldighet samt skyldigheten för huvudmännen att anmäla allvarliga missförhållanden till tillsynsmyndigheten.

Lex Sarah-bestämmelsen i SoL föreslås utvidgas till att omfatta hela socialtjänsten samt SiS institutioner. Vidare föreslås bestämmelser om hur rapporter om missförhållanden skall hanteras i enskild verksamhet samt slutligen en överflyttning av tillsynsansvaret för verksamheten vid vissa elevhemsboenden från länsstyrelsen till socialstyrelsen.

Föreningen Sveriges socialchefer har tagit del av betänkandet och lämnar följande synpunkter på förslaget:

Lex Sarah- bestämmelserna tillkom efter missförhållanden inom omsorgen om äldre personer och utvidgades sedan till att omfatta även verksamheter som riktar sig till personer med funktionshinder. Nu föreslås Lex Sarah-bestämmelserna omfatta hela socialtjänsten. Det är svårt att ha någon principiell invändning mot denna utvidgning, men det är viktigt att ha klart för sig att socialtjänsten är en mycket mångsidig verksamhet där det sociala arbetet inom individ- och familjeomsorgen (IFO) har väldigt få kopplingar till t.ex. äldreomsorgen. Tjänstebudet är i allt väsentligt olika. IFO handlägger också tvångsvård där de etiska frågeställningarna är särskilt svåra. Men många av klienterna inom IFO har dock en mycket svag ställning i samhället och kan därför behöva det extra skydd som Lex Sarah har inneburit för äldre och funktionshindrade. På grund av verksamheternas olika karaktär är det mycket viktigt att Socialstyrelsen närmare preciserar vad som avses med begreppen missförhållanden, påtaglig risk för missförhållanden och allvarliga missförhållanden. Det bör vara tydligt vad som menas. Det hade varit bra om man i promemorian hade berört detta.

FSS har ingen invändning mot hur personalens vakande- och rapporteringsskyldighet definieras. Men det borde vara ett skall istället för ett bör när det gäller arbetsgivarens skyldighet att informera de anställda om vakandeplikt och rapporteringsskyldighet. Frivilligarbetare kan inte ha samma skyldighet.

FSS har förståelse för att anmälningar ibland görs anonymt. Inriktningen måste dock vara att det skall råda sådan öppenhet att personal skall kunna rapportera missförhållanden utan rädsla för påföljder. Ytterst syftar Lex Sarah-bestämmelserna till att säkra och förbättra kvaliteten i

verksamheten och inte att utgöra underlag för bestraffning och sanktioner. En anonym anmälan är svårare att utreda och har en lägre trovärdighet än en anmälan som man står för.

När socialnämnden lagt ut verksamheter på enskilda utförare är det ytterst nämnden som är ansvarig. Missförhållanden kan t.ex. vara grund för att bryta ett avtal. Det är därför helt nödvändigt att kopior på en anmälan skickas till socialnämnden. Då har nämnden en möjlighet att följa upp och agera.

I promemorian föreslås att socialnämnden skall ha möjlighet att träffa avtal med den enskilde utföraren att handlingar som rör Lex Sarah skall överlämnas till nämnden när gallringsskyldigheten inträder. Här kan man överväga om inte detta borde vara obligatorisk.

För styrelsen för Föreningen Sveriges Socialchefer
Lotta Persson, ordförande